

Sivistysvaliokunnalle

Viite: Asiantuntijapyyntö 26.3.2021

Asia: HE 39/2021 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta

Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikossa mainittuun hallituksen esitykseen liittyen sekä lausuu eduskunnan sivistysvaliokunnalle kunnioittaen seuraavaa:

OSKU ottaa tässä lausunnossaan kantaa ainoastaan ammatillisiin opiskelijoihin ja nuoriin yleisesti vaikuttaviin seikkoihin.

Esityksessä kerrotaan, että: ”Ammatillisella koulutuksella tarkoitettaisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisia koulutuksia ja tutkintoja. Jos ammatillisessa tai lukiokoulutuksessa opetus järjestettäisiin etäopetuksena, ei opiskelijan liikkumista voitaisi pitää koulutukseen osallistumisen vuoksi lähtökohtaisesti välttämättömänä. Vaikka opetus olisi muutoin järjestetty etäopetuksena, voisi esimerkiksi erityisen tuen tarpeessa olevilla opiskelijoille olla tarvelähiopetukseen, jolloin liikkumista koulutukseen voitaisiin pitää säännöksessä tarkoitetulla tavalla välttämättömänä. Samoin esimerkiksi sellaisissa ammatillisissa opinnoissa, joissa opintoja ei voi suorittaa etänä, koska opetus edellyttää esimerkiksi oppilaitoksessa sijaitsevien työsalien ja työvälineiden käyttöä, voitaisiin katsoa, että liikkuminen ja oleskelu on välttämätöntä opetukseen osallistumisen vuoksi. Myös jos ammatillista koulutusta järjestetään työpaikoilla (oppi- tai koulutus sopimus), tämäkin voitaisiin katsoa sellaiseksi opiskeluksi, johon liikkuminen on välttämätöntä. Säännös mahdollistaisi myös ylioppilaskirjoituksiin osallistumisen sekä mahdollisten ammatillisten koulutusten ja lukiokoulutuksen läsnäoloa edellyttäviin pääsy- ja soveltuvuuskokeisiin osallistumisen.”

OSKU pitää äärimmäisen tärkeänä, että mikäli liikkumisrajoitus mainituissa kaupungeissa asetetaan voimaan, mahdollistetaan silti edellä mainitulla tavalla opiskelu ammatillisessa koulutuksessa tarpeen vaatiessa. Kuten on yleisesti tiedossa, koronapandemia on aiheuttanut merkittävää haittaa ammatilliselle koulutukselle ja vaikeuttanut erityisesti käytännön taitojen omaksumista kuluneen reilun vuoden aikana. Uusimman [koronakyselyn](#) mukaan jopa 43 % vastaajista kertoi, että heidän ammatillinen osaamisensa on heikentynyt koronan myötä ja 59 %, että etäopiskelulla on ollut heikentävä vaikutus opetuksen laatuun. **On siis hyvin tärkeää, että opiskelijat pääsisivät myös hankalilla epidemia-alueilla palaamaan lähiopetukseen mahdollisimman pian ja**

liikkumisrajoituksella saadaan merkittävää parannusta tilanteeseen niiden jälkeistä aikaa varten.

OSKU huomauttaa, että ammatillisessa koulutuksessa opiskelee kaikista koulutusmuodoista eniten opiskelijoita, mutta palvelut ovat silti edelleen kaikkein heikoimmassa kunnossa, ja ovat olleet jo ennen koronapandemiaa. [Amis-tutkimuksen](#) mukaan vuonna 2018 jopa 51 % vastaajista kertoi, ettei ollut saanut tarvitsemaansa apua ongelmiin opiskeluhuollosta. Koronan myötä tarve on kasvanut, ja etenkin mielenterveysongelmat kasvaneet. Sen lisäksi vuoden [2019 kouluterveyskyselyn](#) mukaan jopa 23 % ammatillisten oppilaitosten ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Nuorisobarometrin 2020 mukaan 33 % vastaajista ei osaa sanoa tai on eri mieltä siitä, että saisi tarvittaessa hoitoa mielenterveysongelmiin. Hallitusohjelmassa on mainittu, että säädetään sitovista mitoituksista toisen asteen opiskeluhuollon palveluihin. Poikkeusolot 2020 keväällä nostivat tuen tarpeen piiriin myös joukon sellaisia opiskelijoita, jotka eivät aiemmin ole tarvinneet erillistä tukea opintoihin, ja pandemian pitkittyessä heidän osuutensa on vain noussut.

Hallituksen esityksessä on myös kerrottu, että *”Peruspalveluiden osalta merkittävimmissä määrin vajetta on syntynyt mm. lastenneuvolatoiminnassa (-9%), kouluterveydenhuollossa (-18 %), opiskelijaterveydenhuollossa (-18%), fysioterapiakäynneissä (-17%), muussa kuntouttavassa toiminnassa (-18%), päivätoiminnassa (-38%) ja päiväsairaaloiminnassa (- 65%).”*

OSKU katsoo, että opiskelijoiden tilanne hyvinvoinnin suhteen on erittäin huolestuttava. Uusimman kyselyn mukaan 60 % ammattiin opiskelevista kokee etäopiskelun henkisesti raskaasti. [Kun kysyimme](#) samaa asiaa koronapandemian alkaessa, vastaava luku oli vajaa 50 %. Yli kuukauden mittainen liikkumisrajoitus vaikuttaa väistämättä opiskelijoiden ja nuorten hyvinvointiin, joten sen toteutuessa on välttämätöntä taata välittömästi opiskeluterveydenhuoltoon riittävät resurssit opiskelijoiden hyvinvoinnin palauttamaksi.

”Epidemian aikana kasvavia asiakasryhmiä päihdepalveluissa ovat olleet nuoret, nuoret aikuiset ja maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Päihdepalvelujärjestelmän toiminta on epidemian kiihtyessä vaikeutunut. Kokonaiskuvana on palvelujen asiakaskunnan tilanteen vaikeutuminen ja huonokuntoisuuden lisääntyminen, mikä lisää tulevaa hoidon ja sosiaalipalvelujen tarvetta. Lastensuojelun tarve on lisääntynyt pandemian aikana, millä on pidempiaikaisia vaikutuksia lasten ja nuorten tilanteeseen. Lastensuojelun asiakasperheiden taloudelliset ongelmat, vuorovaikutushaasteet ja jaksamattomuus sekä lähisuhdeväliä lisääntyvät. Nämä ongelmat tulevat heijastumaan lasten, nuorten ja

perheiden hyvinvointiin tulevina vuosina. Myös nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet, mikä tulee kuormittamaan sekä perusterveydenhuoltoa että psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluita.”

OSKU on erittäin huolissaan nuorten kasvaneista mielenterveysongelmista, jotka olivat kasvaneet jo ennen koronan alkua. Kyselyssä kävi myös ilmi, että 37 % opiskelijoista tarvitsisi enemmän tukea kuin oli saanut. On tärkeää, että teema on huomattu laajasti mediassa ja eri sidosryhmissä ja sitä on pidetty esillä. **Ei kuitenkaan riitä, että ongelmista puhutaan, vaan niihin on aktiivisesti haettava ratkaisua, jotta tilanne ei pahene enempää ja pitkäaikaiset vaikutukset voidaan minimoida.** Liikkumisrajoitusten aikana mahdollisuus erilaisten tukipalveluiden äärelle on taattava, jottei yhtäkään nuorta menetetä enempää syrjäytymisvaaran alle.

OSKU ehdottaa, että kevään aikana kontaktoidaan kaikki toisen asteen opiskelijat puhelimitse. Koronakyselyn tulokset ovat olleet huolestuttavia, mutta vielä huolestuttavampaa on se, että kaikkein heikoiten voivat eivät varmastikaan ole niihin vastanneet ja heitä ei ole tavoitettu. Soittokierroksen aikana saataisiin täysin realistinen kuva nuorten hyvinvoinnista, tarpeista ja osattaisiin ohjata oikean avun piiriin. Tämä ei vaatisi kohtuuttomia määriä resursseja, mutta auttaisi paljon tilanteen kokonais kuvan hahmottamisessa ja ongelmien ennaltaehkäisemisessä.

Helsingissä 26.3.2021

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry



Henriikka Mastokangas
puheenjohtaja



Aino Pohjanvirta
pääsihteeri

Lisätietoja:

- edunvalvonnan koordinaattori Emma Holsti, emma.holsti@osku.info, 0404108814